

Klitborg

Peter Rasmussen Heeno
Lise Heeno
Birketofte 4

Anne Neergaard Knudsen

Klitborg
og
Entreprenør Nielsen

Da vort sommerhusområde i år har 50-års jubilæum, har formanden for lodsejerlavet dr. med. Tage Huden bedt mig, som en af de få der har været med lige fra begyndelsen, om at fortælle historien om entreprenør Nielsen, som byggede husene og Klitborg. Oplysningerne har jeg fra Niels Nielsens svigerdatter fru Hanting og hans yngste sen Sven Nielsen.

Niels Nielsen, der blev født i 1862, var søn af en fattig daglejer på Lerchenborg. Forholdene var så små, at den store familie levede i samme rum som hus-dyrene. Som lille dreng blev Niels sendt ud af sin far for at sælge fisk. Han beholdt selv nogle af pengene og begyndte således meget tidligt i sit liv at spare op.

Niels Nielsen blev udlært som murer og kom til København, hvor han blandt andet var med til at genopbygge Christiansborg efter bunden. Hans mester-stykke var kuplen på indgangsportalen til Tivoli, som han hyggede i 1889. Han var en meget dygtig og flittig mand, og til sig selv byggede han en stor villa, som han kaldte »Helsinghøj» ved Hellebæk.

Af alt for meget arbejde var Nielsen blevet stresset, så han anskaffede sig en båd, hvor han kunne slappe af. Med båden anløb han Rørvig Havn en forårsdag i 1902. Han blev meget betaget af det naturskønne område, og da Hov Vig var til salg, købte han det 300 tønder store areal med skov, eng og mose for 40.000 kr. kontant. Der var store oversvømmelser på Hov Vig efter en julestorm i 1902. Derfor byggede han en solid dæmning (den samme som ligger der i dag), og det kostede ham 50.000 kr. Efter inddæmningen viste det sig, at der var kommet masser af åleyngel ind i vigen: Nielsen startede et kæmpeprojekt, hvor han fandt ud af, hvordan han kunne fange yngelen, som han eksporterede og tjente mange penge på. Fiskebiologer fra store dele af verden kom rejsende til Hov Vig for at studere opfindelsen, og her fik han tilnavnet »Ålekongen».

På Hov Vig havde Niels Nielsen bygget et stort og særpræget hus, og her boede han med sin kone og deres tre døtre og to sønner til 1918, hvor han solgte det hele for en høj pris. Familien flyttede nu til den nybyggede »borg» Klitborg på Flyvesandsiodderne, som han havde købt for 7 øre kvadrat-alen i 1914. Flyvesandsiodderne var et meget stort område. Hvor stort vides ikke, men foruden Klitborg omfattede det også Jagtborg og en del af Trolleskoven. Jagtborg var meget sumpet og velegnet til andejagt, der var en af Niels Nielsens store interesser. Senere gravede han grøfterne, drænedede og solgte Jagtborg fra.

Byggeriet af Klitborg varede Ca. et år. Det blev udført af Nielsens ældste søn Knud Nielsen (senere Hanting), som samtidig byggede »Skovhuset» til daværende teaterdirektør Ivar Schmidt. Tårnværelset på Klitborg havde Nielsen indrettet meget komfortabelt. Herfra havde han, som fra sine andre boliger en storslået udsigt, som han i så høj grad havde sans for.

Men det varede ikke længe, før Nielsen begyndte at kede sig i de øde egne. Han forlod Klitborg og slog sig ned på Mors, hvor han købte en gård.

På en sejltur i Limfjorden havde han set nogle få sommerhuse på en skrænt, og her fik han ideen til at bygge sommerhuse på flyvesandsiodderne.

I 1934 nu 72 år gammel, vendte entreprenør Nielsen tilbage til Klitborg og påbegyndte som den første her i landet et decideret sommerhusområde.

Der blev anlagt veje med rundkørsel, gravet brønde bag klitterne samt bygget det første af i alt to små pumpehuse og vandtårnet, der skulle forsyne de kommende huse med vand.

De første 16 små huse blev bygget på Birkevej (nu Birketofte) og Klitvej. De stod færdige i 1935. Træerne var ganske lave, og man kunne se alle husene på en gang, ligesom man kunne se havet fra alle de huse, der ligger på kuperet terræn. Husene lignede hinanden udefra. De havde det karakteristiske »tåm« som jo endnu findes på nogle af husene, de var gulkalkede i forskellige nuancer. De dejlige staiddøre, der var grønmalede, blev sammen med garageportene lavet på Mors og sendt til Nykøbing i jernbanevogne.

Husene blev bygget af en murermester fra Nykøbing og to altmuligmænd Marius og Christian, der senere blev afløst af Viggo Petersen.

Materialerne til sten var billige. Med en bestemt vind kom der noget fint grus op på stranden. Gruset blev blandet med cement. I flere år stod der en mand bag klitterne ved Vestvej og lavede sten på et hjemmelavet apparat. Det blev fortalt, at de små huse stod Nielsen i 900 kr. pr. stk.

Nielsen havde forestillet sig, at de små huse skulle udlejes til week-end — og badehuse til Holbækkere.

I nogle af husene var der garage, og det kostede 200 kr. at leje et hus for et år. Det undrede Nielsen meget, at lejerne slog sig ned for hele sommerperioden og tog til takke med de små forhold. Derfor byggede han den lille tilbygning enten af træ eller sten på de fleste af husene, det gav lidt mere køkkenplads samt et ekstra soverum.

De næste syv huse blev bygget for enden af Klitborgvej og på Strandvej i vinteren 1935 og foråret 1936. De var en del større og mere komfortable.

De endnu finere huse i Gryden fulgte efter, og endelig blev udlejningsbyggeriet afsluttet i 1942 med de tre smukke stråtækte huse på Vestvej. Samme år kom der byggestop som følge af krigen.

Det var ikke almindeligt i et sommerhus i 1935, at der var rindende vand i køkkenet og toilet med træk og slip. Indvendigt var husene hyggelige og charmerende. Standardudstyret var enkelt. Kokostæpper på de bare cementgulve. Bænken og det tunge bord (også lavet på Mors), en lillebitte brændeovn og i soveværelserne de knirkende »Nielsensenge«. På loftet var der, til stor glæde for børnene, to hængekøjer, der for en sikkerheds skyld var naglet fast, der måtte nemlig ikke flyttes på noget, og der måtte ikke slås søm i væggene.

»Gamle Nielsen«, som vi kaldte entreprenøren, dukkede tit uventet op for at se om lejerne behandlede hans huse og ting ordentligt. Han gik rundt og så sig om, imens han brummede for sig selv og forsvandt ligeså pludseligt, som han var kommet.

I de første år var der ingen forretninger mellem Nykøbing og Rørvig. Også det var der tænkt på. På Birkevej i var der en lille blandet landhandel, men kun for en kortere periode, da den vist ikke kunne betale sig. Men selvom der ikke var el i husene og dermed ikke, køleskab klarede folk sig vist meget godt (der var jo kælder og flueskab ude). Hver dag kom der mælkeemand og grønthandler kørende ud til Klitborg *fra* Nykøbing, og to gange om ugen kom Rørvigbageren.

Jeg tror godt, jeg tør sige, at entreprenør Nielsen har gjort et uudsletteligt indtryk på alle, der har kendt ham. Han huskes som en personlighed, man havde respekt for. Man så ham meget tit gå rundt på vejene, altid med sin jagstok. Han passede fantastisk på, at ingen fremmede kom ind på hans område, hverken på vejene på stranden eller i klitterne. Vi, der boede her, måtte kun færdes på de af ham anlagte veje og stier. Der var mange hjemmelavede skilte med forbud. Stod der: »Kun for gående«, skulle man nok springe af sin cykel, for »Gamle Nielsen« sad tit på sin jagstok godt gemt mellem træerne og lurede.

I 1941 kom Sven Nielsen til Klitborg, for at aflaste sin far med det store arbejde det var at administrere de mange udlejningshuse.

I 1947 døde entreprenør Nielsen på Klitborg 85 år gammel.

Sven Nielsen overtog nu alle husene, men han har ikke lagt skjul på, at det var en underskudsforretning. På dette tidspunkt trængte de fleste af husene til gennemgribende reparationer. Især var de utætte tage et stort problem.

I 1950 besluttede Sven Nielsen sig til at sælge alle husene, og de blev tilbudt lejerne på utrolig favorable vilkår. Mange benyttede sig af hans tilbud, andre byttede hus, og endelig kom her mange nye rare mennesker.

Det første Lodsejerlav blev oprettet i juli 1950.

Klitvej 9, juli 1985
Anne Neergaard Knudsen

Lokal-historisk arkiv i Nykøbing Sj. kunne desværre ikke bidrage med yderligere oplysninger eller billedmateriale fra Klitborg

